

■ Nota de premsa ■

Les guerres civils a l'època contemporània

Col·loqui Internacional Walter Benjamin
del 30 de setembre al 2 d'octubre de 2016

- El pròxim divendres, 30 de setembre, a les 9:30h, el Conseller d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència, l'Hble. Sr. Raül Romeva, inaugurarà a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona el Col·loqui Internacional Walter Benjamin.

El col·loqui, que organitzen la Càtedra Walter Benjamin, Memòria i Exili de la Universitat de Girona (CWB) i el Museu Memorial de l'Exili (MUME), té com a eix temàtic les guerres civils a l'època contemporània i s'inscriu en el programa de commemoració del 80è aniversari de la Guerra Civil, promogut pel govern de la Generalitat de Catalunya.

- En l'organització del col·loqui hi col·laboren l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), el Memorial Democràtic, l'Observatori Europeu de Memòries de la Fundació Solidaritat de la Universitat de Barcelona (EUROM) i la Universitat de Perpinyà Via Domitia.

Així mateix, l'organització compta amb el suport de la Diputació de Girona, l'Ajuntament de Portbou, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà i del programa europeu MEFRO (Memòries Europees de les Fronteres) vinculat a la Universitat de Perpinyà.

- El dissabte, 1 d'octubre, les conferències del col·loqui continuaran a Portbou, on també es portarà a terme, al cementiri d'aquesta localitat, un homenatge al filòsof Walter Benjamin.

Hi haurà un bus a disposició dels participants i assistents al col·loqui per al desplaçament de Girona a Portbou que sortirà a les 8:30h. Les places són limitades.

- El diumenge, 2 d'octubre, a partir de les 8h, es farà la ja tradicional ruta a peu de Banyuls a Portbou en homenatge a Walter Benjamin i a totes les persones que fugien del nazisme durant la II Guerra Mundial. De la mà del Centre de Creació Contemporània Nau Còclea, l'artista Anna Dot realitzarà durant el trajecte l'acció *S'amagaven darrere els arbres* en què hi participaran persones-lectores de Portbou i d'altres indrets de Catalunya.

Sortida en bus des de Portbou. Cal apuntar-se abans del 30 de setembre a l'Oficina de Turisme de Portbou (0034) 972 125 161.

1. Les guerres civils a l'època contemporània. Col·loqui Internacional Walter Benjamin, 2016.

Des de 2009, el Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera (MUME) ha participat en l'organització del Col·loqui Internacional Walter Benjamin que se celebra en record del filòsof berlinès que va morir a Portbou el 26 de setembre de 1940. Des de la creació de la Càtedra Walter Benjamin, Memòria i Exili el novembre de 2012, integrada per la Universitat de Girona i el Consorci del MUME, la celebració del col·loqui ha anat adquirint més rellevància pública. La Càtedra té com a objectiu visualitzar la presència, en el territori gironí, de Walter Benjamin, tant en el sentit d'aconseguir una més gran projecció acadèmica cap a l'exterior, com en el sentit d'una transferència del coneixement de l'obra de Benjamin en el conjunt de la societat de les comarques gironines i de Catalunya en general.

La voluntat de la Càtedra Walter Benjamin, a més de difondre la memòria del llegat benjaminianà, és connectar el record d'aquest gran pensador i, alhora, símbol universal de les persones perseguides per les seves idees, el seu origen ètnic i la seva identitat religiosa, amb la recuperació de la memòria democràtica en general i la implementació de polítiques públiques de memòria al nostre país. És a dir, l'objectiu principal és que l'obra de Walter Benjamin esdevingui una eina útil per estimular la reflexió sobre problemes del mateix present relacionats amb els passats traumàtics, les herències de les violències polítiques i la seva gestió, així com la possible generació de polítiques de pau.

Aquest 2016 es commemora el 80è aniversari d'un dels fets més trascendentals del nostre passat recent: la Guerra Civil espanyola (1936-1939). Tenint present aquesta commemoració que ha esdevingut un dels eixos principals del Govern de la Generalitat en relació a les polítiques públiques de memòria de l'any en curs, la Càtedra Walter Benjamin de la Universitat de Girona i el Museu Memorial de l'Exili proposen un col·loqui que té per objecte d'anàlisi i discussió **“Les guerres civils a l'època contemporània”**. Uns conflictes que afecten les nostres societats a causa de la memòria controvertida que en perviu com és el cas de la Guerra Civil espanyola o bé que incideixen en la mateixa vida actual de milions de persones arran del fet que moltes zones del planeta es veuen assolades per una violència interminable que genera grans desastres humanitaris.

Quan fa 76 anys de la seva mort a Portbou, Walter Benjamin segueix essent un autor de primer ordre per repensar i aproximar-se a la xacra que són les guerres Civils. Aquest col·loqui, per tant, té en consideració que en el pensament i els variats interessos transversals de Walter Benjamin hi destaquen les seves reflexions sobre la violència i les seves crítiques a qualsevol discurs enaltidor de l'experiència bèl·lica. Els desastres causats per la Gran Guerra i la posterior brutalització de l'àmbit polític van crear situacions de confrontació civil d'extrema gravetat arreu d'Europa. La generació del filòsof berlinès es va trobar immersa en una Europa convulsa afectada per la crisi del liberalisme, la puixança del comunisme soviètic de tall stalinista, l'ascens dels feixismes i l'esclat d'enfrontaments civils armats el paradigma dels quals fou la Guerra Civil espanyola.

En conseqüència, en l'any que es compleix el 80è aniversari d'aquell conflicte encara tan viu en la memòria del nostre país, sembla indispensable, seguint l'estela deixada per Walter Benjamin, fixar l'atenció en el concepte de Guerra Civil com a categoria històrica. En aquest sentit, en el col·loqui es planteja la necessitat d'atendre aquest concepte en tota la seva complexitat i ambigüitat o, el que és el mateix, assumir que aquests processos bèl·lics no permeten mirades reduccionistes duals. Civils i exèrcits, actors locals i actors internacionals conflueixen, sovint, en escenaris difícils de desxifrar. Alhora, aquests conflictes també han de ser abordats com a gran problemàtica de la mateixa actualitat i que, amb freqüència, tenen com a corol·lari violències de masses, genocidis, exilis, deportacions, desplaçaments forçosos de població i crisis humanitàries de tota índole.

Així, doncs, en aquest col·loqui internacional que té en l'agudesa crítica de Walter Benjamin la font d'inspiració, d'una banda, es plantejarà un recorregut històric i cultural sobre les diverses conjuntures que van propiciar i que estan propiciant la proliferació de conflictes civils armats; de l'altra, tenint present la forta càrrega memorialística que impregna la conflagració civil de 1936 es

dedicarà una consideració especial a aquest esdeveniment històric en el transcurs de les jornades del col·loqui. Així mateix, en un exercici necessari de presentisme, s'abordaran les causes i conseqüències dels conflictes civils actuals –les “noves guerres en l'era global” com expressa la politòloga Mary Kaldor– que devasten moltes zones del planeta i, alhora, es tindran en compte qüestions com la transmissió i la representació visual d'aquestes violències. Un aspecte, sens dubte que té una influència molt rellevant en les configuracions de les opinions públiques. Un altre eix temàtic indefugible de la discussió en el col·loqui és la consecució de la pau. La gravetat d'aquests esdeveniments bèl·lics, en què la població civil n'és la principal víctima, obliga que en el col·loqui també sigui objecte de debat la importància del desenvolupament i arrelament de polítiques de pau i de resolució de conflictes.

Seguint, per tant, aquest esperit interdisciplinari present en l'obra de Walter Benjamin, el fenomen de les guerres civils en l'època contemporània serà tractat conseqüentment des d'una perspectiva àmplia en què hi participaran historiadors, politòlegs, filòsofs, historiadors de l'art, crítics culturals i periodistes.

En el col·loqui hi participen, entre altres, el professor **Robert Gerwarth**, director del Centre d'Estudis de la Guerra de la University College de Dublín, que obrirà la sessió del dia 30 de setembre amb una panoràmica sobre les violències en l'Europa de després de la Gran Guerra. **Jordi Guixé**, director de l'Observatori de les Memòries Europees, es referirà a les memòries públiques que persisteixen de les guerres en l'Europa d'avui. El periodista i director del Memorial Democràtic, **Plàcid Garcia-Planas**, es referirà a una qüestió tan rellevant com és el tractament visual de les guerres des dels mitjans de comunicació i l'ambient visual. Aquest assumpte serà també objecte de discussió en una taula rodona en què hi participen **Imma Merino** (UdG), **Nicolás Sánchez-Durà** (UV), **Xavier Antich** (UdG) i que modera **Lluïsa Faxedas** (UdG). Situat també en el terreny del present, **Rafael Grasa** (UAB i expresident de l'ICIP) abordarà la utilitat del pensament de Walter Benjamin en la resolució de conflictes armats i la construcció de la pau. Així mateix, **Rafael Grasa** també participarà en una taula rodona sobre les guerres civils actuals, la Unió Europea i les problemàtiques dels refugiats a la Mediterrània al costat de **Blanca Garcés-Mascareñas** (UPF i CIDOB) i el fotoperiodista **Ricard Garcia vilanova**, recent arribat de Líbia. La qüestió nacional i les guerres civils serà tractada per l'historiador **Xosé Manoel Núñez Seixas** (Ludwig Maximilians Universität de Múnic). Finalment la Guerra Civil espanyola serà atesa des de la mirada literària i cultural per **Miquel Berga** (UPF) i a través d'un debat, moderat per **Jordi Font** (MUME), en què hi participaran **José Luis Martín Ramos** (UAB), **Sandra Souto** (CSIC) i **Javier Rodrigo** (UAB).

També es presentarà en el col·loqui el llibre *Walter Benjamin. Els límits de la democràcia*, de **Lluís Montull**, en una conversa entre l'autor i **Maximiliano Fuentes** (CWB).

Les seus del col·loqui seran:

Girona: Sala de Graus, Facultat de Lletres (Barri Vell), Universitat de Girona

Portbou: Centre Cívic Ca l'Herrero

Accediu al programa complet del col·loqui a: [col·loqui WB 2016](#)

***Nota important: les llengües del col·loqui seran les originals dels ponents i hi haurà traducció simultània de l'anglès al català, i del català i el castellà a l'anglès.**

2. Homenatge a Walter Benjamin al cementiri de Portbou, 1 d'octubre a les 13:30h

Els assistents al col·loqui participaran en l'**homenatge** que es ret cada any a la figura del filòsof judeoalemany mort a Portbou el 26 de setembre de 1940 quan intentava fugir del nazisme. La desesperació de veure's retornat per les autoritats franquistes a la França de Vichy va portar Walter Benjamin a cometre suïcida. En aquest acte, **que tindrà lloc a les 13:30h**, es portarà a terme una ofrena floral amb els corresponents parlaments institucionals. Després dels parlaments i l'ofrena floral, hi haurà una lectura de poemes seleccionats per la portbuenca **Caridad Oriol**.

3. Ruta a peu de Banyuls a Portbou, diumenge 2 d'octubre a les 8h

Com a cloenda del simposi internacional, el dia 2 d'octubre, a partir de les 8h, es farà la ja tradicional **ruta a peu de Banyuls a Portbou** en homenatge a les persones que fugien del nazisme durant la Segona Guerra Mundial. En aquesta activitat es compta amb la col·laboració del Centre de Creació Contemporània Nau Còclea.

Anna Dot és l'artista convidada pel Centre de Creació Contemporània Nau Còclea a la Ruta Walter Benjamin dins els actes del Col·loqui Internacional Walter Benjamin 2016 que organitzen el Museu Memorial de l'Exili de La Jonquera i la Càtedra Walter Benjamin de la UdG.

Des de fa sis anys, la Nau Còclea inclou la Ruta Benjamin en la seva proposta **El Viatge de les Arts**, un programa singular de recorreguts amb l'acompanyament de creadors i artistes que aporten una nova mirada al patrimoni natural cultural i artístic del territori.

Enguany, l'artista Anna Dot ha estat convidada per la Nau Còclea a realitzar una residència i preparar la Ruta Walter Benjamin. *S'amagaven darrere els arbres* és el nom que rep l'acció que realitzarà durant la ruta i fa referència a la novel·la homònima de Ray Bradbury (1953) i a la pel·lícula Fahrenheit 451 (1966), en les quals homes i dones havien esdevingut bookpeople, persones-llibre, i havien après de memòria alguns llibres per evitar que es perdessin per sempre, cremats pel furor de la guerra. Anna Dot presentarà aquest treball conjuntament amb algunes persones-lectores que provenen de Portbou i d'altres indrets de Catalunya.

El recorregut serà acompanyat i guiat per Clara Garí que ha treballat amb l'artista com a responsable curatorial del programa El Viatge de les Arts i del projecte d'enguany. El camí que es proposa posa l'accent sobre els terribles fets d'aquells darrers dies del setembre de 1940, però també vol anar més enllà dels esdeveniments històrics i donar a conèixer el pensador, el creador, l'escriptor i el gran intuïtiu que va ser Walter Benjamin.

Per fer la ruta que comença a les 8 del matí des de Portbou cal inscriure's prèviament per telèfon al 972125161. L'autobús que duu la gent de Portbou a Banyuls on comença el camí te un preu de 5€. Cal anar ben calçat i tenir una preparació física suficient. La ruta dura unes tres hores de pujada (700 m de desnivell) i dues de baixada.

Més sobre Anna Dot <http://annadot.net/>

Més informació general: 972 556533 www.museuexili.cat info@museuexili.cat, i [Càtedra Walter Benjamin cwb@udg.edu](mailto:cwb@udg.edu)

CONSORCI DEL MUSEU MEMORIAL DE L'EXILI

